

Forebyggelse af glide-, fald- og snubleulykker på arbejdspladsen

Glide-, snuble- og faldulykker (1) er den hyppigste årsag til skader i alle brancher fra sværindustri til kontorarbejde. I medlemslandene er disse ulykker hovedårsagen til skader, der medfører over tre dages fravær (2).

Risikoen for arbejdsulykker er større for ansatte i **små og mellemstore virksomheder (SMV'er)**, navnlig i virksomheder med under 50 ansatte. Ved hjælp af **enkle kontrolforanstaltninger kan risikoen for skader som følge af glide- og snubleulykker mindskes**. Vejledningen i dette datablad gælder for alle virksomhedstyper og -størrelser.

Arbejdsgivernes ansvar

Kravene i EU-direktiverne (3) (f.eks. sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen, sikkerhedsskiltning, personligt sikkerhedsudstyr og sikkerhedsbestemmelser), som er relevante i forebyggelsen af glide- og snubleulykker omfatter følgende:

- sørge for, at **arbejdsstederne** så vidt muligt får tilstrækkeligt dagslys og er forsynet med passende kunstig belysning
- sørge for, at **gulvene på arbejdsstedet** er jævne, ikke har bump, huller eller hældninger, og at de er faste, stabile og tørre
- sørge for **skiltning**, hvor faren ikke kan undgås eller reduceres tilstrækkeligt ved hjælp af forebyggende foranstaltninger
- sørge for **personligt beskyttelsesudstyr**, der er tilpasset de pågældende risici, hvor disse ikke kan undgås på anden vis. Udstyret skal være bekvemt og korrekt vedligeholdt uden at være til fare eller gene for brugeren
- overholde de generelle **bestemmelser** for arbejdsmiljøet, herunder: vurdere og forebygge risici, opprioritere kollektive foranstaltninger til fjernelse af risici, formidle information og uddannelse, høre de ansatte, koordinere sikkerhedsforanstaltninger med kontraktthavere.

Minimumskravene i EU-direktiverne er gennemført i **national lovgivning**, som kan omfatte supplerende forskrifter.

Det er et krav, at ledelsen **rådfører sig med de ansatte**. Brugen af arbejdstagernes viden medvirker til at sikre korrekt identificering af risici og gennemførelse af funktionelle løsninger.

Et sundt og sikkert arbejdsmiljø er ikke kun ledelsens ansvar. **De ansatte** er også forpligtet til at samarbejde sørge for deres og andres sikkerhed og følge instruktioner i overensstemmelse med den undervisning, de har modtaget. Alle bør medvirke til at forebygge ulykker.

Forebyggelse af ulykker - risikoledeelse

Et godt arbejdsmiljøledelsessystem forebygger ulykker ved:

- at identificere farekilder
- at træffe beslutninger og følge dem
- at kontrollere, at de gennemførte foranstaltninger har været effektive

Den normale proces omfatter flere faser:

Identifikation af problemer og planlægning

De vigtigste risikoområder for glide-, snuble- og faldulykker skal identificeres - f.eks. ujævne gulve, dårligt oplyste trapper - og der skal fastsættes målsætninger for forbedringer. Der vælges udstyr og arbejdsmetoder, som kan forebygge og forhindre farlige situationer i at opstå.

Organisation

Ansvar for et sikkert og sundt arbejdsmiljø på virksomhedens forskellige arbejdssteder skal være klart defineret.

Kontrol

Det er vigtigt at føre kontrol med, at arbejdsmetoder og -processer gennemføres korrekt. Rengørings- og vedligeholdelsesarbejde skal registreres.

Overvågning og evaluering

En periodisk evaluering er påkrævet. Er antallet af ulykker faldende? Identificeres der færre farlige situationer under sikkerhedskontrollen?

Arbejdsgiverne skal vurdere farer og risici for ansatte og andre parter (herunder besøgende, og ekstern arbejdskraft), som kan påvirkes under arbejdet. Risikoen for at glide og snuble bør bl.a. undersøges. Risikovurderingen skal revideres og ajourføres regelmæssigt, bl.a. i forbindelse med større ændringer, såsom indførelse af nyt udstyr eller procedurer.

God arbejdspraksis

Målet skal så vidt muligt være at **fjerne** faren ved kilden (f.eks. opretning af ujævne gulve). Den næstbedste løsning er **erstatning** (f.eks. alternative metoder til gulvrengøring) efterfulgt af **adskillelse** (f.eks. anvendelse af barrierer mellem medarbejderne og våde gulve). Den sidste forebyggende foranstaltning er **beskyttelse** (f.eks. fodtøj med skridsikre såler). Personligt beskyttelsesudstyr bør være den sidste beskyttelsesform, som først kommer i anvendelse efter at alle organisatoriske og tekniske foranstaltninger er forsøgt. Der kan ofte træffes enkle og effektive foranstaltninger til

INRS

(1) Fald omfatter "små fald" på under 2 meter

(2) Arbejdsmiljøsituationen i Den Europæiske Union – Pilotundersøgelse. 2000. Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur. ISBN 92-828-9272-7.

(3) <http://europe.osha.eu.int/legislation/> indeholder links til **EU-lovgivning**, nærmere oplysninger om Kommissionens retningslinjer for SMV'er og om risikovurdering samt links til websteder i medlemsstaterne, hvoraf **national lovgivning** til gennemførelse af direktiverne og retningslinjerne fremgår.

Oplysningerne på dette faktablad er ikke beregnet til at erstatte officielle EU- eller medlemsstatstekster.

nedsættelse eller fjernelse af glide- og snublerisici. Mulige forebyggende foranstaltninger omfatter:

God orden - Dårlig rengøring og uorden er ofte årsag til glide- og snubleulykker. Arbejdsomgivelserne skal være rene og ordentlige, ligesom gulve og gangpassager skal være ryddede. Affald skal fjernes regelmæssigt, så ophobning undgås.

Rengøring og vedligeholdelse - Regelmæssig rengøring og vedligeholdelse nedsætter risiciene. Affald skal fjernes jævnlige, ligesom arbejdsområderne skal være ryddede. Rengøringsmetoder og -udstyr skal være tilpasset den overflade, der behandles. Under rengørings- og vedligeholdelsesarbejdet må der ikke opstå nye risici for glide- og snubleulykker.

Belysning - Lysstyrke, -funktion og -placering skal være i orden, således at alle gulvarealer modtager jævn belysning, ligesom alle potentielle risici, f.eks. forhindringer og tabte materialer skal kunne ses tydeligt. Lysforholdene skal sikre uforstyrret passage på arbejdspladsen. Udvendig belysning kan være påkrævet, idet udendørs arbejdspladser skal være behørigt oplyst.

Gulvbelægning - Gulvene skal regelmæssigt kontrolleres for skader og vedligeholdelse foretages, når der er behov for det. Potentielle risici for glide- og snubleulykker kan skyldes huller, revner samt løse tæpper og måtter. Gulvbelægningerne skal være tilpasset det arbejde, der udføres, og forventes eksempelvis at være modstandsdygtige over for olie og kemikalier anvendt i produktionsprocesser. Ved at beklæde eller behandle de eksisterende gulve kan deres skridsikre egenskaber forbedres. Gulvet skal holdes rent.

Trappeopgange - Mange ulykker opstår i trappeopgange. Gelændere, skridsikre trinbelægninger, godt udsyn og skridsikker markering af trinkanter samt korrekt belysning kan medvirke til at undgå glide- og snubleulykker på trapper. Andre niveauforandringer, såsom ramper er ofte svære at få øje på. De skal markeres tydeligt med hensigtsmæssig sikkerhedsskiltning.

Tørre gulve - Tabte væsker på gulve skal rengøres med det samme ved hjælp af hensigtsmæssige rengøringsmetoder (kemisk behandling kan være påkrævet). Der skal benyttes advarselsskiltning, hvis gulvet er vådt, og findes alternative passagemuligheder. Hvad forårsagede spildet - kan arbejdsmetoder eller arbejdspladsen ændres med henblik på at mindske våde gulve?

Forhindringer - Forhindringer skal om muligt fjernes for at forebygge snubleulykker. Hvis en forhindring ikke kan fjernes, skal der benyttes passende afspærring og/eller advarselsskiltning.

Ledninger - Udstyr placeres således, at ledninger og kabler ikke krydser fodgængerpassager. Kablerne skal fastgøres til overfladen samt beskyttes med egnede skinner.

Fodtøj - Arbejdsterne skal benytte fodtøj, der tager hensyn til arbejdets art, gulvbelægning, typiske gulvforhold og skridsikre såler.

Udendørs arbejdspladser - Udendørs arbejdspladser skal være af en sådan art, at risikoen for glid og fald minimeres, f.eks. ved hjælp af skridsikre belægninger i frost- og snevejr samt hensigtsmæssigt fodtøj.

Nye løsninger - praktisk forebyggelse

Nedenstående eksempel viser fordelene ved enkle forebyggende foranstaltninger. Her var det en opstået ulykke, der resulterede i en forebyggende indsats. Virksomhederne kan lære af disse erfaringer

og være proaktive i forebyggelsen af lignende ulykker på arbejdspladsen. **Antallet af glide- og snubleulykker kan ofte begrænses med få eller ingen udgifter.**

Eksempel

En ansat snublede over en løs trykluftslange i et gangareal. Trykluftslangen var ikke blevet fjernet efter brug. Gangarealet var dårligt oplyst, og ulykken skete om natten. Efter en undersøgelse har virksomheden installeret projektørbelysning på dårligt oplyste arealer og fået omlagt trykluftslangen. Oplysning om sikkerhed og undervisning i sikker adfærd formidles nu til alle ansatte i virksomheden.

Yderligere information / Referencer

Yderligere information om god praksis inden for sikkerhedsstyring er tilgængelig på agenturets websted <http://osha.eu.int>. Alle agenturets publikationer kan downloades gratis. *Arbejdstilsynet og Industriens Branchearbejdsmiljøråd har indsamlet og beskrevet 30 metoder til forebyggelse af arbejdsulykker, Beskrivelserne kan gratis hentes på hjemmesiden www.nul.arbejdsulykker.dk eller købes hos Arbejdstilsynet, tel. 39 15 20 00. Temaet for den europæiske arbejdsmiljøuge, som afholdes af medlemsstaterne i oktober 2001, er "forebyggelse af arbejdsulykker", og yderligere information er tilgængelig på <http://osha.eu.int/ew2001/>. Links på agenturets websted til *medlemstaternes websteder*, som indeholder national lovgivning og retningslinjer vedrørende glide- og snubleulykker, findes på: <http://dk.osha.eu.int/> for Danmark.*

Arbejdsmiljøloven og tilhørende bekendtgørelser kan findes på Arbejdstilsynets hjemmeside: <http://www.arbejdstilsynet.dk>.

